

EESTI KEEL

Akadeemilise Emakeele Seltsi ajakiri

1927

(VI)

Toimetuse:

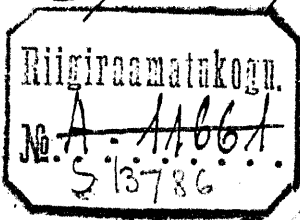
Albert Saareste
Peatoimetaja

Elmar Muuk
Toimetuse sekretär

J. Mägiste

M. Tooms

Joh. V. Veski

Tartus, 1928

Akadeemilise Emakeele Seltsi kirjastus

Sisukord.

I. Artiklitejuhataja.

A. Eesti ja sugukeelte alalt

Cederberg, A. R. Uue Testamendi eestikeelne tõlge 1705. a. ja selle käsikiri Stokholmi kuninglikus raamatukogus	60
Eisen, M. J. Türi	205
Johansen, P. Teateid vanimast eesti katekismusest	102
Kettunen, L. Eesti <i>kurat</i> , liivi <i>kure</i>	84
Eestl. <i>ago</i> , <i>agu</i> 'koit'	196
M., E. <i>Tariifi- ja kontrolli-osakond</i>	139
Võõrsõnade rõhk ja õigekirjutus	55
Veel võõrsõnade rõhust ja õigekirjutusest	137
Melander, T. Paar eestikeelset isikuluuletist 17. sajandist (2 faksiimilega)	193
Muuk, E. Kas <i>eesti keel</i> või <i>eestikeel</i> ?	208
Keelenuendus ja kirjakeele fikseerumine	105
Mägiste, J. Lmsm. keelte kuradinimestikust	66
Paigi, D. J. Oksa proosateoste stiil lingvistiliselt	89, 116
Penttilä, A. Paar märkust kõige vanemate eestikeelsete teoste ajaloost	97
Peters, W. E. Esimene katse eesti keele kõnemeloodia võrdlevas uurimises (Järg ning lõpp)	1
Pettai, F. <i>De-illatiivi</i> algupära seletuseks	184
Saareste, A. Lisandeid kirjutisele „Tundmused tegurina keelearengus“	199
Saareste, A. Tundmused tegurina keelearengus	161

Raamatute ülevaade.

M., E. Mäetõöstuse oskussõnad	146
P-p, H. Lauri Kettunen, Oppikirja eestin ja suomen eroavaisuuskista	53
P-p, H. M. Westerholm, Mikkeliin pitäjän asumusten nimet	54
S-te, A. R. Ekblom, Kolyván	139
Väinaste, J. Aug. Mägi, Etteütleri lauseliikrete ja kirjavahe-märkide õppimiseks	142

B. Töömalt.

A. E. S. juhatus. Akad. Emakeele Seltsi poolt 1927. a. väljakuulutatud auhinnatöö tingimused	49
Kask, Arn. Murdekogumisreisust Setumaal	211
M., E. ja T., E. Akad. Emakeele Seltsi koosolekuteateid	148
P-p, H. „Eesti Keele“ 1926. a. aruanne	53
Pärt, L. Murdetekst Kuusalust	134
S-te, A. Murdetoimkonna aruanne 1926. a. kohta ja tagasivaade 5-aastasele tööle	50
S-te, A. Vilhelm Thomsen † (Pildiga)	57
Tooms, M. Murdetekst Kihelkonnalt	219
Voolaine P. Kaks murdeteksti Aluliinast	135
„ Murdetekst Setust	134

C. Varia.

Toimetusele saadetud 158, 192, 224
 Oiendus 224

D. Lisa.

Albert Saareste ja A. R. Cederberg. Valik eesti kirjakeele vanemaid määlestisi (8.—10. poog. + lk. I—VIII).

II. Sõnajuhataja.

A. Eesti ja sugukeeled.

ago-agu 196—8	hiisi sm. 73	juudas 70
Ako sm. 196	hitto sm. 73	i uk 70
Aku sm. 198	hivatti sm. 73	i ü keli sm. 70
ammak 198	(h)irmus 202—4	juummo sm. 70
anemoon 56	hitsi sm. 73	juupeli sm. 70
antimon 56	hitto sm. 73	juut 70
atamuana karj. 82	hittolaine vadj. 73	i el è 78
bes veps. 72	hobune 88	i õrmüs 202
biessalañi karj. 72	hõnolaine sm. 75	iõudus 203—4
bergoelak lp. 67	hotto sm. 73	jälle 78
broogalanõ karj. 80	hulvattu sm. 82	jäts 82
d'ieman aun. 71	hõelus 75	kaamel 56
djuavoli karj.-aun. 71	hõlpus 202—4	kaat 78
džungel 199	hábärik 82	kegäleh karj. 72
ejiõ 68	häire 200	kehno sm. 75
em̄m 183	Häjäy sm. 76	keksiä sm. 174
em̄ sm. 72	hülge 204	keleh-kelek sm. 67
emähenki sm. 72	hüürgama 200	kett 204
emäs karj. 72	i'bbi lv. 88	kTš-kTš 201
ermus 202	iaalgi 177—8	kiriväne 82
essäkene 179	iinetu 178	kissa sm. 201
gaat 78	īra lv. 87	kleenuke 168
gouna karj. 80	iī'd'zēmd'a lv. 150	klemm 69
haaska sm. 79	īma 183	Kolõvāñ 139—41
hagu 196—7	īmatu 183, 201	kõrru- lp. 78
haiskalanõ karj. 79	imesküršši karj. 72	korapas lp. 78
hakk 197—8	imezmuna karj. 72	korant(n)us sm. 78
Hama sm. 81	innetu 178	korat 77
hammas 174	ire lv. 87	korbhiñie veps. 74
heikkari sm. 73	irve lv. 87	kortto sm. 78
helkkari sm. 73	issa 179—81	kul'l'a 81
helkkuna sm. 73	issand 180—2	kura 78
helkutti sm. 73	jeekuli sm. 71	kuramus 77, 86
helsinki sm. 73	jekoi aun. 81	kurask 77
helvet 72	jessus 178—9	kurat 76—7, 83—9
helvetti sm. 72	i e äkselän'i karj. 81	kure lv. 77, 84—7
hemmetti sm. 73	i i evel' sm. 71	kuri 75
hennetti sm. 73	juavoli karj. 71	kuri sm. 78
hiffeli sm. 73	judras 70	kurik 88
Hiiikko sm. 73	i umpula sm. 70	kurit 77
hiis 73	juñu 70	kurittu sm. 78
		kurki sm. 78
		kurkko karj.-aun. 77

kurko sm. 77
 kuulus 202—4
 kõhnrett 75
 kõhusk 82
 kõvvõr 78
 käkk 183
 kätu 183
 laisk 174
 laiskimus 86
 lasn 149—50
 lasta sm. 149
 lekko karj. 69
 lemboi aun., lüüdi,
 veps. 69
 lembolañe karj. 69
 Lemmes sm. 69
 Lemmetär sm. 69
 lempo sm. 69
 lendva 69
 lešme lp. 69
 loğahiñe veps. 76
 loikam 167
 lonts 166
 lutsiva(a)r 70
 lutviärtti sm. 71
 lõntse 167
 lämm 69
 maar sm. 67
 magu 174
 maharadža 56, 138
 mait 79
 mat'foju veps. 72
 mehkeidama 168
 mečsamez veps. 74
 metshjñe veps. 74
 me'tš'aläüe karj. 74
 mīnoqlarıı karj. 81
 molu 167
 mudahñe veps. 76
 munn 183
 must 76
 mõtsali lv. 74
 mõtsik 74
 mäkk 183
 nett 168
 Njemts 81
 nõñna 201
 orbus 81
 oss 183
 pad'ina karj. 79
 pagan 76
 pahapuoli karj. 75
 paharett 74, 83
 pahikko sm. 75
 paholainen sm. 74
 pahus sm. 75
 pahõlaine vadj. 74
 pala'tš'u karj. 80
 paηkel(e) sm. 67
 parabool 139
 parkeles sm. 67
 pees 71
 peevel sm. 79
 peijakas sm. 70
 peηkel(e) sm. 67
 pentele sm. 67
 pentturiija sm. 67
 pergel 67, 168
 perhana sm. 67
 perkana sm. 67
 Perkeikkanen aun. 67
 perkele sm. 67
 perkeleh karj. 67
 perkule sm. 67
 persan(a) sm. 67
 perttana sm. 67
 peru sm. 68
 peto sm. 79
 piessa sm. 71
 piigistama 182, 201
 pime 78
 pimme 201
 piηgene mrd. 68
 piru 68
 Pirulainen sm. 68
 pisa sm. 71
 pitulajne sm. 78
 pliika 168
 pørkal lp. 67
 poger 82
 pokan 76
 politika 56, 138
 poogand 76
 popsnoi 199
 prantsai 168
 prohvus 82
 puhua sm. 174
 pura 77
 purask 77
 purgine mrd. 68
 pusku ing. 79
 põrgu 68
 pärkel 67
 pärkkele sm. 67
 pätt 167
 päänäks 82
 püövel sm. 79
 rāsakka sm. 79
 raato sm. 79
 ragañ 79
 raibe 79
 raisk 79
 redu karj. 76
 rentsəl sm. 81
 reo 76
 retas 76
 rett 76
 rietas sm. 76
 rigu 76
 rijo sm. 76
 rivo sm. 76
 riähkä aun. 80
 roađo karj. 79
 roisk 82
 Ruma sm. 78
 rōõmus 202—4
 rätti sm. 83
 rymä aun. 78
 ryssä sm. 81
 ryökäle(s) sm. 80
 saadan 71
 säDlanę 71
 saakeli sm. 71
 säřikki lv. 79
 saastane sm. 76
 saatan 71
 Sakkuri sm. 71
 Saks 81
 sarana sm. 197
 sarastaa sm. 197
 sarvik 79
 sēmd'a lv. 150
 seemit 150
 seemukene 150
 seenit 150
 semi 56, 138
 sieļdām-tuoii lv. 70
 siemi sm. 150
 siemyt sm. 150
 simems mrd. 150
 sinder 80
 sint veps. 150
 sitked tegema 166
 siurupiitlane 166—7
 siva 168
 so amar sm. 71
 sort 72
 sotona karj. 71
 sunnik 79
 sutto sm. 204
 suuannik 70
 sõke 78
 sõõm 150
 säks 81
 särinas 82
 sūtamik 75
 švirul'i aun. 68
 žiida karj. 81
 žiivoilane karj. 81

tambõra 167
 tassima 168
 telefon 56, 138—9
 tibra 166
 tihkõ 75
 tihkand 75
 tihulainen sm. 80
 tisu-tisü 201
 tikõ 75
 tila 199
 tilavei 199
 tipp-tipp 183
 tirima 168
 tobe 167
 tobevei 199
 tont 70
 Tori 205—6
 tots 168

trimpama 168
 troi 168
 tšort veps. 72
 tš'ortta karj. 72
 tulimmainen sm. 82
 turkanen sm. 80
 tutkia sm. 174
 tuusanjeeveli sm. 71
 tuttisievana sm. 81
 tõrakurikas 88
 tühi 78
 Türi 205—7
 tyrõ sm. 207
 Tyrõ sm. 205
 uil 78
 vaidlanõ 81
 vafnoi 199

vaidlanõ 80
 vaimlanõ 80
 vain(d)lane 80
 valgehakk 197—8
 vehkat tegema 166
 verkanen sm. 80
 verkkane 80
 virmalinõ 82
 vurle 167
 väga 174
 õilis 200
 äbjuvä lv. 75
 äi 68
 äijo 68
 Äija sm. 69
 õi 176—7
 ülegos 82

B. Muud keeled.

bec vn. 71
 curatus lad. 77
 Curcho mpreis. 77
 черт vn. 72
 демон vn. 71
 djefvul roots. 71
 djekel roots. 71
 fargen roots. 68
 Fjorgynn roots. 68
 гад vn. 78
 говно vn. 80

грех vn. 80
 Heide saks. 73
 немец vn. 81
 падина vn. 79.
 палац vn. 80
 perkúnas leedu 68
 ragainis lä. 79
 Schinder saks. 80
 schlimm saks. 69
 slem roots. 69
 suns lä. 79

Tiv germ 205
 Turgel - Türgel saks.
 205—6
 Tyr germ. 205
 Tyris roots. 205—6
 Tyrõsund roots. 205—6
 ввар vn. 80
 заря vn. 197
 Zio germ. 205
 Zwerg saks. 80

III. Häälikumuutuste ja sõnasugemete juhataja.

-De (illat. lõpp) 155, 184—92
 ě > ě (1. silbis veps.) 150
 -gel ~ -gull (Eesti kohan.) 206
 -hte (illat lõpp) 191
 hv > ff 157
 -isa 202—4
 -noi 199

o > õ (1. silb. eestis) 88
 -r 170
 -sn > -st (lapis) 150
 šn > št (tšerm.) 150
 -tte (illat. lõpp) 191
 -vei 199

IV. Sisujuhataja.

affektid tegurina keelearengus 157,
 161—84, 199—205
 Akad. Emak. Seltsi tegevus 49—53,
 148—58
 aspiratsioon, alguskonsonantide 171
 Buccius 99—101

de-illatiiv 155, 184—92
 eesti intonatsioon 1—25
 eesti rassiline tüüp 36—8
 eksperimentaalfoneetiline kirjandus
 47—8
 etteütlused 142—3

- eufemismid 82
 genitiivne liitumine 139
 grammatilised vormid stiilivaljen-
 ditena 89—94
 Himsel 195—6
 hispaania intonatsioon 32—3
 Hornung 62—6
 häälikumuutused affektide mõjul
 175—84
 häälikute laad ja pikkus affek-
 tiivses kõnendis 170—3, 201—4
 inglise intonatsioon 33
 intonatsioon 1—36
 katekismused, vanimad eestikeelsed
 97—105
 keeleuendus 105—16, 150—4
 kirjakeele fikseerumine 105—16,
 150—4
 kohanimed 54—5, 205—7
 koopula 149
 kuradinimetused 66—89
 kõnemeloodia 1—36
 lauseehitus affektiivses kõnendis
 168—9
 looming keeles 166
 Lääne-Euroopa keelte intonatsioon
 31—6
 murdetekstid 134—6, 219—24
 murdeuurimine 50—3, 211—19
 nominatiivne liitumine 139
 Oks, Jaan 89—96, 116—33
 oskussõnad 146—8
 piibli tõlkimine eesti keelde 61—6
 prantsuse intonatsioon 31—2
 predikaat 149
 rassiline tüüp, eesti 36—8
 rootsi intonatsioon 34—5
 rõhk, võõrsõnade 55—6, 137—9
 saksa intonatsioon 33—4
 Salenius 193—5
 semasioloogiline arenemine 170, 199,
 setu murre 217—19
 soome intonatsioon 27—31
 stiil J. Oksa teostes 89—96, 116—33
 sõnade kokku- ja lahukikirjutamine
 208—11
 sõnajärjekord 155—7, 169
 sõnavara, affektiivse kõnendi
 164—8, 199
 Thomsen 57—9
 tundmused tegurina keelearengus
 157, 161—84, 199—205
 ungari intonatsioon 25—7
 Uus Testament 1705. a. 60—6
 vanim eestikeelne kirjandus
 97—105, 193—6
 vene intonatsioon 35—6
 vene laenu setus 218
 Virginius 62—6
 Witte katekismus 98—9
 võõrsõnade rõhk ja õigekirjutus
 55—6, 137—9
 õig.-sõn. 109—11, 150—4
 õigekirjutus 55—6, 137—9, 208—11

Kohanime-lühendid

Alu = Alulitna	Ksr = Kuressaare linn	Rap = Rapla
Amb = Ambla	Kul = Kullamaa	Rid = Rüdala
Ann = Anna	Kuu = Kuusalu	Ris = Risti
Ans = Anseküla	Kõp = Kõpu	Rkv = Rakvere linn
Aud = Audru	Käi = Käina	Ruh = Ruhnu
Emm = Emmaste	Kär = Kärla	Rõi = Rõigi
Ha = Harjumaa	Lai = Laiuse	Rõn = Rõngu
Hag = Hageri	Lih = Lihula	Rõu = Rõuge
Han = Hanila	LNg = Lääne-Nigula	Räp = Rääpina
Har = Hargla	Lut = Lutsi	Sa = Saaremaa
Hel = Helme	Lä = Läänemaa	Saa = Saarde
HJn = Harju-Jaani	Lüg = Lügánuse	San = Sangaste
Hlj = Haljala	Mar = Martna	Se = Setumaa
Hls = Halliste	Mih = Mihkli	Sim = Simuna
Hm = Hiumaa	MMg = Maarja-Magda- leena	SJn = Suure-Jaani
HMd = Harju-Madise	Muh = Muhu	Ta = Tartumaa
Hps = Haapsalu linn	Mus = Mustjala	Tln = Tallinna
Hää = Häädemeeste	Mär = Märjamaa	TMr = Tartu-Maarja
Iis = Iisaku	Nat = Narva jõe tagune ala	Tor = Tori
Jaa = (Saaremaa) Jaani	Nis = Nissi	Trm = Torma
JJn = Järva-Jaani	Noa = Noarootsi	Trt = Tartu linn
JMd = Järva-Madise	Nrv = Narva linn	Trv = Tarvastu
Juu = Juuru	Nõo = Nõo	Tõs = Tõstamaa
Jõe = Jõelähtme	Ote = Otepää	Tür = Türi
Jõh = Jõhvi	Pai = Paide khk.	Urv = Urveste
Jä = Järvamaa	Pal = Palamuse	Va = Valgamaa
Jäm = Jämaja	Pde = Paide linn	Vai = Vaivara
Jür = Jüri	Pee = Peetri	Var = Varbla
Kaa = Kaarma	Phl = Pühalepa	Vas = Vastseliina
Kad = Kadrina	Pil = Pilstvere	Vi = Virumaa
Kam = Kambja	PJg = Pärnu-Jaagupi	Vig = Vigala
Kan = Kanepi	Pld = Paldiski	Vil = Viljandi khk.
Kei = Keila	Pit = Põltsamaa	VJg = Viru-Jaagupi
Khk = Kihelkonna	Plv = Põlva	VI = Viljandimaa
Khn = Kihnu	Prn = Pärnu linn	Vlg = Valga linn
Kir = Kirbla	Pst = Paistu	Vll = Valjala
KJn = Kolga-Jaani	Pts = Petseri linn	Vln = Viljandi linn
Kod = Kodavere	Puh = Puhja	VMr = Väike-Maarja
Koe = Koeru	Pä = Pärnumaa	VNg = Viru-Nigula
Kos = Kose	Pär = Pärnu khk.	Vor = Vormsi
Kra = Kraasna	Põi = Põide	Vru = Võru linn
Krj = Karja	Püh = Püha	Võ = Võrumaa
Krk = Karksi	Rak = Rakvere khk.	Võn = Võnnu
Krl = Karula	Ran = Rannu	Vän = Väandra
Kse = Karuse		Äks = Äksi
Ksi = Kursi		